

Mustra

Miközben a tankönyvnek a tanítás-tanulás folyamatában betöltött szerepét mind gyakrabban kérdőjelezzük meg az információs-kommunikációs technológia egyre markánsabb kultúrákövetítő térhódítását propagáló elméletek, a hagyományos tankönyvek piaca világszerte, s így nálunk is, reneszánszát éli. És miközben Európa egyre bővülő kórusa zengi az Örömdát, gyakran éppen e kórus legfogékonyabb tagjaira, a kontinens diákjaira szabadulnak rá – saját tankönyveikből – hamis hangok, disszonáns dallamok. A különböző társadalomismereti és/vagy történelem tankönyvekre gondolunk elsősorban, s a belőlük olykor nyíltan szóló nacionalizmusnak arra a válfajára, amely egyes népeket, nemzeteket szembeállít, s amelyben a „mi” rendre értéke-sebb, különb, de legalább ártatlanabb, mint az „ők”.

Folyóiratunk következő számaiban rendre vissza kíván térni erre a koránt sem veszélytelen jelenségre, egy-egy nemzet tankönyveinek elemző vizsgálata segítségével. „Elsőként a második világháború előtt megjelent tanulmányokat közlünk. Ezzel jelezni kívánjuk, hogy a kérdésnek jelentős történelmi előzményei vannak és ez akkor is figyelmet érdemel, ha az eredmény – sajnos – több mint vitatható.” – írja Jáki László felelős szerkesztő most közölt vitaindítójában, amely mellett *Anno* rovatunkban két korábbi, az 1930-as években a magyar szaksajtóban megjelent írást mutatunk be.

József Attilát idézi, írja át Tótfalusi István, a *Hogy mi ne legyünk angol nyelvi gyarmat* című dolgozatában. A köznapi nyelvhasználó számára meglepő, mi több, mehökkentő példák során bizonyítja, miként fertőzik anyanyelvünket a globalizációs jelenségeként világkarriert befutó angol nyelvi jelenségek, hatások. A mondat- és szó szerkezetek, valamint a szókincs köréből idézett exemplumok némelyikéről már nem is gyanítjuk, hogy az eredetileg idegen volt a magyar nyelvtől. Miközben e sorokat írom, sem tudom, hogy hány ficamot pécézne ki a szövegemből Tótfalusi István. Ten-ni kellene valamit? Vagy mindez nem lényeges? Ma már nem csak az első változatnak vannak hívei.

A „magy angol” terjedése miatt nem csekély a felelőssége a tömegmédiáknak, ki-tüntetetten a televíziónak. A csatornákon alázóduló ún. modern mesék, a kommersz rajzfilmek, a szappanoperák, képi világuk hazug volta mellett nyelvükben is mester-kéltek, az eredetinek szolgai fordítása miatt gyakran idegen hangzásúak. De hová let-tek a magyar népmesék? Vajon van-e, lesz-e esélyük a megmaradásra? Hiszen „A ma-gyar népmesék mély bölcsességet hordoznak az ember világról, mely a lényegi értékek és az alapvető lelki érzelmi működés tanulásának egyik legfontosabb forrásá-vá válik.” – fogalmazza meg Orosz Katalin: *A népmesék lélektani elemzése* című, az *If-júsági irodalom* rovatunkban közölt tanulmányában. Összevetésül próbáljuk meg ezt állítani a számolatlanul sugárzott sorozatok bármelyikéről. Az eredmény aligha lesz kétséges. Mégis, a népmeséért ma már keményen dolgozni, kampányolni, „akciózni” kell. Ezt tette Nagy Attila olvasáskutató is, amikor kitalálta és meghirdette a Népmese Napját, szeptember 30-ára. A központi rendezvény az OSZK előadótermében zsúfolt ház előtt zajlott. A sok könyvtáros, tanítónő és óvónő jelenléte reményt adhat talán,

hogy él még a népmese, legalább az óvodákban, iskolákban. Csak a mesemondó, meseolvasó szülők, nagyszülők maradjanak, vagy legyenek ismét társak. S egyszer majd talán a televízió is?

Mesemondó, meseolvasó szülő volt az a Varga Domokos is, aki íróként is mesterfokon gyakorolta a meseszövés művészetét. Három éve hagyott itt bennünket a Nagy Mesélő, s most szülővárosában, Kunszentmiklóson róla nevezték el az Általános Művelődési központot. Hogy pontosan értsük: az idei tanévtől óvoda, iskola, könyvtár és művelődési ház egyszerre viseli Varga Domokos nevét! „Köszönjük, hogy a magyarságnak Önök nem egyszerűen nagy író adtak Varga Domokos személyében, hanem olyan *fontos író*t, akinek szellemére, magatartására, tisztaságára, erkölcsi nagyságára, írói-szülői példájára a mi régóta bajban lévő, de élni, hinni és felemelkedni akaró nemzetünk igen-igen rászorult.” – mondta róla kiadója, Benke László a szentmiklósi névadó ünnepségen. A Hét Krajcár Kiadó vezetőjének *Varga Domokos feltámadása* című, az *Olvasáspedagógia* rovatunkban közölt beszédét jó szívvvel ajánljuk valamennyi olvasónknak.

Ezzel a főszerkesztő elköszön a lap 2005-ös olvasóitól. De köszönheti-e vajon jövő márciusban az új évfolyam olvasóit? Lesz-e Könyv és Nevelés jövőre is? Idei első számunkban kénytelenek voltunk megkongatni a vészharangot. Egy februári szakmai rendezvény központi kérdéseként fogalmazódott meg, hogy sok ennek a kis könyvtáros szakmának az öt szakfolyóirat, szétforgácsolódik a pályázható pénz, a kevesebb több lenne. A lapokat képviselők álláspontja enyhén szólva sem esett egybe a műhelybeszélgetés szervezőinek (pre)koncepciójával, s úgy tűnik, talán a könyvtáros társadalom sem sokallt túlzottan bennünket. Most ugyanis az a helyzet, hogy mind az öt szóban forgó lap indulhat az NKA meghívásos, zárt pályázatán. Abban ma még csak reménykedünk, hogy mind az öten nyerünk is, s ez biztosítja a létezésünket jövőre is. Ebben a reményben kíván valamennyi támogatójának, olvasójának boldog új évet, a szerkesztő bizottság és a szerkesztőség nevében is a főszerkesztő